

Steile hellingen, prachtige uitzichten

Wie door dit heuvelachtige gebied fietst, wordt af en toe gedwongen af te stappen. Maar eenmaal boven op de zoveelste heuvel aangekomen geniet u van prachtige vergezichten, van een landschap dat 200.000 jaar geleden gevormd werd door gletsjers uit Scandinavië. Eeuwen van landbouw en schapenteelt hebben dit gebied gevormd tot wat het nu is. Hier beleeft u de unieke Sallandse natuur met jeneverbes, vossenbes en korhoen. Met bossen en heide, die niet alleen heerlijk zijn om doorheen te fietsen, maar die ook nog eens bijdragen aan het opwekken van duurzame energie.

De route

Start: Bezoekerscentrum Sallandse Heuvelrug, Grotestraat 281, 7441 GS Nijverdal.

Lengte: ca. 30 km.

PS = paddenstoel, RD = rechtdoor, RA= rechtsaf, LA = linksaf

Uit het bezoekerscentrum gekomen RA, einde weg RA richting Nijverdal. Eerste weg RA (Bonteweg). Deze verharde weg gaat bij PS 23675 over in een zandweg + fietspad, dit fietspad volgen richting Holten.

1. Jeneverbes

Op de Sallandse Heuvelrug groeien stokoude jeneverbesstruiken. Er zijn vrouwelijke en mannelijke exemplaren van. Alleen de vrouwelijke struiken dragen bessen die er twee jaar over doen om te rijpen (het eerste jaar zijn ze groen, het tweede jaar blauw). Vroeger werden de bessen gebruikt voor het kruiden van jenever, tegenwoordig gaan ze in de zuurkool. Van het hout maakte men ook damschijven en schaakstukken. De jeneverbes is in Nederland wettelijk beschermd.

Bij de viersprong, direct na de jeneverbessen, RD fietspad blijven volgen.

Bij PS 23673 RD richting Holten. Links ziet u het jeneverbesreservaat 't Hexel.

Bij PS 20506 RD richting Holten.

2. Vossenbes

Behalve jeneverbessen is de Sallandse Heuvelrug ook rijk aan vossenbessen (of: rode bosbes). Het is zelfs de rijkste groeiplaats van Nederland. De bessen van de eerste bloei zijn rijp in juli en de vruchten van de tweede bloei in september/oktober. De blaadjes zijn hard en leerachtig. Ze verdampen daardoor weinig water en blijven ook in de winter groen. Tot diep in de winter vormen de vruchten belangrijk voedsel voor allerlei dieren. Bijvoorbeeld voor de zeldzame korhoenders die verder nergens in Nederland meer voorkomen.

PS 22269 RD richting Holten (Sprokkelweg), PS 21700 RD richting Borkeld.

PS 20541 RA richting Holten (Forthaarsweg), PS 23681 (bij camping) RD richting Holten, PS 20487 LA, richting Holten. PS 21751 RA richting Hellendoorn (Oude Hellendoornseweg). Let op: deze paddenstoel staat verscholen! U hebt hier een mooi uitzicht op het dorp Holten, aan de horizon ziet u de televisietoren van Markelo. PS 23602 RD richting Hellendoorn (Forthaarsweg oversteken). PS 23670, 23671 en 21327 alle RD richting Nijverdal. Achter de slagboom bij PS 21327 bevindt zich een dagcamping van Staatsbosbeheer met picknicktafels, speeltoestellen, een informatiepaneel, een speelbos en toiletgebouw). Bij PS 23672 fietspad volgen richting Nijverdal. PS 23119 LA richting Haarle.

3. Holterberg

In de voorlaatste ijstijd daalde de gemiddelde temperatuur een aantal graden en bereikten gletsjers vanuit het noorden Europa het midden van het huidige Nederland. Door de enorme druk van de wel 500 meter dikke ijsmassa's werd zand opgestuwd. Het latere smeltwater sleep dalen uit, waardoor er hoogteverschillen ontstonden. Met z'n 75 meter is de Grote Koningsbelt de hoogste 'berg'. Tip: na ca. 200 meter kruist u de oranje

wandelroute. Daar kunt u de fiets neerzetten en rechtsaf lopen naar een mooi uitzichtpunt over het Nationaal Park. Heen en terug is dat ongeveer 600 meter.

PS 22270 RD richting Haarle, PS 22277 RA richting Haarle (Haarlerweg).

4. Gedenksteen en onderduikershut

U ziet hier een gedenksteen ter nagedachtenis aan drie jonge onderduikers/verzetsstrijders die in 1944 door de bezetter werden doodgeschoten. Rechtsaf kunt u naar een onderduikershut waar te zien is hoe onderduikers in de Tweede Wereldoorlog 'gehuisvest' waren.

Waar de weg een scherpe bocht naar links maakt, deze verlaten (bij het informatiepaneel Nationaal Park Sallandse Heuvelrug) en langs de Van Heekweg verder rijden over het fietspad.

5. Biomassa

De bossen en de heide die zich aan weerszijden van het fietspad uitstrekken, vormen een belangrijke bron voor biomassa. Biomassa is de verzamelnaam voor alles wat groeit en bloeit, dus bijvoorbeeld hout, gras, riet of tuinafval. Bomen en planten groeien onder invloed van zonlicht, zonlicht dat tegelijkertijd koolstof (CO₂) in de stengels, bladeren, bloemen en takken vastlegt. Die materialen zijn dus bij uitstek geschikt om koolstof te leveren dat bij verbranding energie oplevert. Om te voorkomen dat de heide dichtgroeit met bos rooit Staatsbosbeheer de opschietende jonge boompjes. En om de bossen jong, gezond en gevarieerd te houden, worden ook daar met regelmaat bomen weggehaald. Dit hout wordt voor een groot deel versnipperd en in kleine brokjes aangeleverd aan de bio-energiecentrale van Essent in Cuijk waar het wordt omgezet in groene stroom en groene warmte. Jaarlijks levert Staatsbosbeheer zo'n 30.000 ton biomassa aan Essent.

6. De Sprengenberg

Als u het fietspad verder volgt, komt u bij jachtslot De Sprengenberg (ook bekend als Palthetoren). Het slot werd in 1903 door textielabrikant

en astronoom A.A.W. van Wulfften Palthe gebouwd. Op de omloop van de toren stonden zijn telescopen. In 1985 werd Natuurmonumenten de nieuwe eigenaar van Landgoed Sprengenberg. Het jachtslot en de tuinen eromheen zijn niet toegankelijk. Op het heideveld vóór u is een groot gedeelte van de oorlogsfilm 'Een brug te ver' opgenomen.

PS 22143 en PS 20509 richting Haarle. Op T-splitsing RA (Raamsweg). PS 22085 RA richting Nijverdal (Oude Deventerweg). PS 22084 LA, richting Nijverdal (fietspad langs de Paltheweg).

7. Groot Twilhaar

PS 20060 en PS 20114 beide RA richting schaapskooi.

U bent hier in het voormalig landbouwgebied de Twilhaar (twil = twee, haar = hoogte/heuvel). Van het verleden als landbouwgebied resteert alleen de boerderij Groot Twilhaar, aan het eind van het weiland. Hier woonden een paar generaties bosopzichters en later de schaapherder. De schaapskooi is een zogeheten potstal die diende als onderkomen voor de Veluwe heideschape die hier graasden. De mest uit de potstal werd gebruikt om de akkers te bemesten. De grote kudde van zo'n vierhonderd dieren werd in 1990 opgeheven, een aantal nazaten van schape uit die kudde begrazen soms nog de weilandjes rond de kooi.

Na de schaapskooi fietspad vervolgen, langs monument Rijkswerkkamp Twilhaar. Eerste kruising RA. PS 20060 LA richting Nijverdal. PS 63501 RA richting Nijverdal en terug naar het bezoekerscentrum.

